

La nòva del papagai ■

FELIP CARBONA

A Josèp Salvat

Cap d'estela mercava pas cap de camin per cap de romiu. La nuèit engarrava la tèrra ; l'aufegava de son encre. Las quitas trèvas ne demoràvan al lor. Diu sol o, qui sap, lo diable podían dire ont s'entutàvan. . . La cisampa engrepissiá l'escurina sense caçar lo silenci. Los ròcs se calhàvan, del tòr e d'esglasi. De quand en quand un crit d'engèrd e d'espant sanglaçava los darrièrs rebrècs de vida : chòt o leberon que cridava la mòrt ? Las ossamentas ne tremolàvan al prigond dels clòts, crenta de se morir encara mai. Aquí que nais un puntet jaune : esteleta, lumet tremolant o farfantèla ? Se sarra a la coita coita e, dins un virat d'uèlh, sense lo mendre bruch, tres ombras resquílhan dins la sorniera. E la nuèit torna a la mòrt. Atal, a la muda, tres òmes negres se sarràvan del Bòsc de la Sèrra.

I viviá un vièlh, lo darrièr Soriate. S'èra retirat dins un ostalet, simpla cabanòta de pèiras secas, capelada d'una sembla-clujada de broga e de falguièra. Se l'èra bastit aquel ostalet a l'aurièra del bòsc, a l'endreit qu'i rajava tot l'an una font de l'aiga linda, freda. Un bau-cet l'abrigava del vent-pluèg. Un paredon enclausiá l'ostal e un ortet. Demorava solet. Parlava al vent, als aibres e a las estelas ; o parlava pas pus. De tot biais qual podíá comprendre son dire ? Èra lo darrièr de sa raça.

A doás setmanas, benlèu-mai, de camin dels autres òmes, vesíá pas degun. Sabíá qu'ambe el se moririá lo pòble Soriate. Ambe aquò èra aürós. La solesa li pesava pas, ric qu'èra de son pes d'umanitat e de sos remembres. Disiá per el tot sol las legendas que li contèt lo pepin del temps qu'èra mainatge. N'aviá vistas passar lunas e lunas dempuèi, de las nòvas e de las vièlhas. Mai de setantas còps s'èran aconsomits los orses al prigond de lors tutas quand arriba la nèu. E

mai de setanta còps èra tornada la prima. Tant e tant d'annadas ; mas se brembava de tot. Al calabrun alucava un brave fòc de lenha davant la cabana. Se sesiá sul peiron. Agaitava un brave moment dançar los farfadèls dins las flambas e començava de contar. Parlava a sota-votz, coma se pregava un diu vièlh. Lo venián vistalhar fadas e dracs, becuts e òmes verds, princes enfachinats d'amor de tèrra luènha e filhas dels pèls daurats, crabas de las banas d'aur e gigants peluts mai fòrts qu'un taure. . . D'oras e d'oras sa votz embrueissava e la nuèit e lo temps. Atal entre trebalh, sòmis e remembres passàvan jorns e sasons. Aquò durariá entrò la mòrt que vesia doça, sense plors entartufats ni gemècs fenheires.

Las montanhas ont viviá podián pas demorar lo paradís dels orses, dels lops e del vièlh. Luènh dins lo nòrd, dins la vilassa que se disiá capitala d'aquelas tèrras de libertat, sénhers de nauta responsabilitat s'avisèron que ne calia " far la promocion " per ne tirar d'argent e i menar de mond qu'interessàvan ni los orses ni los lops ; encara mens los espacis e la libertat.

Comencèron per i bastir una ret de camins grands, plan quitrats, e de pargues bèls per las veituras. Apuèi vendrián las vilassas que díson estacions. Seguirián los aimatjaments que cal per que los vilandriers sián pas tròp despaïsats, per que sentiguèsson pas lo pes de la libertat.

La dubertura dels primièrs camins menèt dins las vals joves, d'aquelles qu'aurián pas pro d'argent per frequentar las estacions futuras. Per ara, tant que demorava d'espaci e que la reglamentacion èra pas encara estricta, se podián passejar, sac sus l'esquina, caminar d'oras, plantar la tenda o durmir a la serena, jos la capa del cèl.

A la fin de l'estiu lo quitran arribèt a la Comba de la Fajòla, a cinc oras de camin de la Sèrra del Bòsc. Tres setmanas pus tard la montanha s'èra vestida de tardor, tan polida dins las fardas de totis los verds, los aurs, los jaunes, los roges e los rosses. Plan pimpada, fresqueta que los calimasses èran acabats, amagada pel vel leugièr de las brumas del maitin, èra prèsta a aculhir sos aimaires pus fidèls, los que la sàbon cortejar ambe paciència, sense ufan e ne tíran mila jòias. Lo Bòsc de la Sèrra atrasèt tres d'aquelles fringaires que seguián lo riusset que nais de la font del vièlh. Se pensàvan sopar e durmir

La nòva del papagai

còsta lo sorgent del riu. Lo vièlh los vesia caminar dempuèi un moment. Quand lo vegèron lor faguèt un signe amistós de la man que los convidava a se far ença. Lor sorriguèt. Puèi los invitèt a manjar. Passèron la nuèit dins l'enclaus. S'endevenguèron plan, quitament se los joves comprenián pas la lenga del vièlh que los compreniá pas tan-pauc. A l'enta de se quitar capitèron a li far entendre que tornarián a la prima. Lor respondèt ambe un sorrire dels bons qu'èra mai qu'un convit.

Lo Gai Saber n° 460, p. 145-149.